

Universitatea „Al.I.Cuza” Iași
Facultatea de Istorie

PROGRAMA ANALITICĂ A CURSULUI

Curente și idei în istoriografia contemporană

Specializarea: Istorie

Semestrul I, număr ore de curs 2, număr ore seminar 1
Anul universitar 2009-2010

Obiectivele cursului:

Cursul își propune să ofere o privire de ansamblu asupra principalelor curente, idei și metodologii din istoriografia postbelică. Sunt, de asemenea, analizate, dialogurile interdisciplinare, influențele pe care ideologiile veacului trecut le-au avut în cercetarea istorică.

Conținutul de bază:

STUDIILE ISTORICE LA SFÂRȘIT DE SECOL XX

Critica modernității și a narațiunilor istorice care o caracterizau;
descriere generală a modernității
perceperea timpului și spațiului în istoria modernă;
trăsături ale istoriografiei moderne;

Concepții istorice în cercetarea istorică de după al doilea război mondial;
reevaluarea istoriei și a competențelor istoricului;
noua percepere a izvorului istoric;
cercetarea istorică sub impactul postmodernismului;

ISTORIA RECENTĂ

Ce înțelegem prin acest termen
scurt istoric al disciplinei
instituții, reviste, reprezentanți
istoria recentă în România

ISTORIA CA POVESTIRE. NOȚIUNI DE NARATOLOGIE

Definiții, tipologii, uzaje;
principalii reprezentanți;

polemici legate de rolul narațiunii în istorie;
aplicații ale teoriilor literare în istoriografie;

Narațiunea ca experiență a timpului;
mitul, basmul, legenda;
cronici, anale, genealogii;
moduri de a povesti în societățile antice și medievale, moderne și postmoderne;
modificări ale ideii de probitate de-a lungul timpului;

ISTORIA CULTURALĂ ASTĂZI. OPȚIUNI, METODE, CONTROVERSE

Geneza disciplinei și principalele școli;
contribuția germană în secolul XIX și prima jumătate a secolului XX;
accentele franceze, amprenta celor cinci generații ale școlii „Annales”;
influențele istoriei sociale și ale filosofiei anglo-saxone a simțului comun;

Istorie și memorie în secolul XX: studiu de caz;
principalele diferențe dintre istorie și memorie;
faptul divers, faptul memorabil, faptul istoric;
subiecte de cercetare, tipuri de abordări;

ISTORIE ȘI TEORIE SOCIALĂ

Marile concepții despre schimbarea socială;
Modele și metode;
Relația istoriei cu sociologia, studiile comunicării, lingvistica, psihologia, antropologia;

Sistemul de evaluare al studentului: verificare orală, pe parcursul întregului semestru;

Discipline care trebuie parcurse în prealabil: istoria filosofiei, istoria istoriografiei.

Bibliografie curs:

Instrumente de lucru

Boia, Lucian, *Mari istorici ai lumii*, București, Tipografia Universității, 1970;
Boudon, Raymond (coord.), *Tratat de sociologie*, traducere de Delia Vasiliu și Anca Ene,
București;
Burguière, André (ed.), *Dictionnaire des sciences historiques*, Paris, Presses
Universitaires de France, 1986;

Clement, Elisabeth; Demonque, Chantal; Hansen-Love, Laurence; Kahn, Pierre, *Filosofia de la A la Z. Dicționar enciclopedic de filozofie*, traducere de Magdalena Mărculescu-Cojocea, Aurelian Cojocea, București, Editura All, 2000;

Lallement, Michel, *Istoria ideilor sociologice*, traducere de Marius Conceatu, 2 vol, Oradea, Editura Antet, 1997;

Larousse, *Dicționar de sociologie*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1996;

Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, București, Editura Eminescu, 1973;

Mucchielli, Alex, *Dicționar al metodelor calitative în științele umane și sociale*, traducere de Veronica Suciu, Iași, Polirom, 2002;

Umberto Eco, *Cum se face o teză de licență*, traducere de George Popescu, Constanța, Editura Pontica, 2000;

Zamfir, Cătălin; Vlăsceanu, Lazăr, *Dicționar de sociologie*, București, Editura Babel, 1993.

Sinteze, studii de caz

a) despre istorie în general

Ariès, Philippe, *Timpul istoriei*, traducere de Răzvan Junescu, București, Editura Meridiane, 1997;

Aron, Raymond, *Introducere în filosofia istoriei*, București, Editura Humanitas, 1997;

O lecție de istorie Fernand Braudel, București, Editura Corint, 2002;

Bourde, Herve Martin, *Les ecoles historiques*, Paris, Editions de Seuil, 1983;

Bourdieu Pierre, *Meditații pascalienne*, traducere de Mădălina și Bogdan Ghiu, București, Editura Meridiane, 2001;

Certeau, Michel de, *L'écriture de l'histoire*, Paris, Gallimard, 1975;

Cuțitaru, Codrin Liviu, *Istoria depersonalizată*, Iași, Editura Universității „Al I. Cuza”, 1997;

Furet, Francois, *Atelierul istoriei*, București, Editura Corint, 2002;

Delacampagne, Christian, *Istoria filosofiei în secolul XX*, traducere de Filon Morar și Camelia Runcean, București, Editura Babel, 1998;

- Gadamer, Hans Georg, *Adevăr și metodă*, traducere de Gabriel Kohn și Călin Petcana, Editura Teora, 2001;
- Hersch, Jeanne, *Mirarea filosofică. Istoria filosofiei europene*, traducere de Drăgan Vasile, București, Editura Humanitas, 1994;
- Hollis, Martin, *Introducere în filosofia științelor sociale*, traducere de Carmen Dumitrescu, București, Editura Trei, 2001;
- Le Goff, Jacques, *Histoire et memoire*, Paris, Gallimard, 1988;
- Oprescu, Dan, *Filosofia istoriei ca istorie a filosofiei*, București, Editura All, 1999;
- Pomian, Krzysztof, *Sur l'histoire*, Paris, Gallimard, 1999;
- Popper, Karl Raymund, *Mizeria istoricismului*, traducere de Dan Suci și Adela Zamfir, Editura All, 1996;
- Ricoeur, Paul, *Memoria, istoria, uitarea*, traducere de Ilie Gyurcsik, Margareta Gyurcsik, Timișoara, 2001;
- Todorov, Tzvetan, *Abuzurile memoriei*, traducere de Doina Lică, Timișoara, Editura Amacord, 1999;
- b) teorii, metodologii, specii discursive**
- Adam, Jean Michel; Revaz, Francois, *Analiza povestirii*, traducere de Sorin Pârvu, Iași, Institutul European, 1999;
- Antoși, Sorin, *Exercițiul distanței. Discursuri, societăți, metode*, București, Editura Nemira, 1998;
- Beciu, Camelia, *Politica discursivă*, Iași, Polirom, 2000;
- Berger, Peter L.; Luckman, Thomas, *Construirea socială a realității*, traducere de Alex. Butucelea, București, Editura Univers, 1999;
- Boia, Lucian, *Jocul cu trecutul*, București, Editura Humanitas, 1998;
- Bourdieu, Pierre, *La critique du discours lettré*, "Acts de la recherche en sciences sociales", 5-6, 1973;
- Idem, *Ce que parler veut dire, L'economie des échanges linguistiques*, Paris, Fayard, 1982;
- Certeau, Michel de, *L'invention du quotidien*, 2 vol., Paris, Gallimard, 1990;

- Codoban, Aurel, *Semn și interpretare. O introducere postmodernă în semiologie și hermeneutică*, Cluj Napoca, Editura Dacia, 2001;
- Constantinescu, Mihaela, *Post-modernismul. Forme în mișcare*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1999;
- Paul Cornea, *Introducere în teoria lecturii*, Iași, Polirom, 1998;
- Derrida, Jacques, *Scritura și diferența*, traducere de Bogdan Ghiu și Dumitru Țepeneag, București, Editura Univers, 1998;
- Devitt, Michael; Sterelny, Kim, *Limba și realitate. O introducere în filosofia limbajului*, traducere de Radu Dudău, Iași, Polirom, 2000;
- Ducrot, Oswald; Schaeffer, Jean Marie, *Noul dicționar enciclopedic al științelor limbajului*, traducere de Anca Măgureanu, Viorel Vișan și Marina Păunescu, București, Editura Babel, 1996;
- Duțu, Alexandru, *Dimensiunea umană a istoriei*, București, Editura Meridiane, 1986;
- Eco, Umberto, *Limitele interpretării*, traducere de Ștefania Mincu, Daniela Bucșă, Constanța, Editura Pontica, 1996;
- Idem, *Lector in fabula*, traducere de Marina Spalas, București, Editura Univers, 1991;
- Finley, M.I., *Uz și abuz de istorie*, traducere de Ioana Costa, București, Editura Rao, 1999;
- Foucault, Michel, *Cuvintele și lucrurile*, traducere de Bogdan Ghiu și Mircea Vasilescu, București, Editura Univers, 1996;
- Idem, *A supraveghea și a pedepsi. Nașterea închisorii*, traducere de Bogdan Ghiu, București, Editura Humanitas, 1997;
- Idem, *Ordinea discursului. Un discurs despre discurs*, traducere de Ciprian Tudor, București, Editura Eurosong & Book, 1998;
- Idem, *Nașterea clinicii*, traducere de Diana Dănișor, București, Editura Științifică, 1998;
- Idem, *Arheologia cunoașterii*, traducere de Bogdan Ghiu, București, Editura Univers, 1999;
- Fontanier, Pierre, *Figurile limbajului*, traducere de Antonia Constantinescu, București, Editura Univers, 1977;

- Gengembre, Gerard, *Marile curente ale criticii literare*, traducere de Liliana Buruiană Popovici, Iași, Institutul European, 2000;
- Hayek, Friederich, *Capitalismul și istoricii*, București, traducere de Dragoș Aligică și Sorin Ioniță, Editura Humanitas, 1998;
- Hutcheon, Linda, *Poetica postmodernismului*, București, Editura Univers, 2002;
- Liotard, Jean François, *Condiția post-modernă*, traducere de Ciprian Mihali, București, Editura Babel, 1993;
- Lyon, David, *Postmodernitatea*, traducere de Luana Schidu, București, Editura Du Style, 1998;
- Du Marsais, *Despre tropi*, traducere de Maria Carpov, București, Editura Univers, 1981;
- Mounin, Georges, *Istoria lingvisticii*, traducere de Constantin Dominte, București, Editura Paideia, 1994;
- Nicoară, Toader, *Introducere în istoria mentalităților colective*, Cluj Napoca, Presa Universitară Clujeană, 1998;
- Petrescu, Liviu, *Poetica postmodernismului*, Pitești, Editura 45, 1998;
- Petreu, Marta, *Jocurile manierismului logic*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1995;
- Popescu, Iulian, *Stil și mentalități*, Constanța, Editura Pontica, 1991;
- Rațiu, Dan Eugen, *Disputa modernim-postmodernism*, Cluj-Napoca, Dacia, 2001;
- Ricoeur, Paul, *Temps et recits*, 3vol., Paris, Editions du Seuil, 1983;
- Idem, *Eseuri de hermeneutică*, traducere de Vasile Tonoiu, București, Editura Humanitas, 1995;
- Idem, *Conflictul interpretărilor. Eseuri de hermeneutică*, 2 vol., traducere de Horia Lazăr, Cluj, Editura Echinoc, 1999;
- Rovența-Frumușani, Daniela, *Semiotica discursului științific*, București, Editura Științifică, 1995;
- Sălăvăstru, Constantin, *Discursul puterii. Încercare de retorică aplicată*, Iași, Institutului European, 1999;
- Schrag, Calvin O., *Resursele raționalității*, traducere de Angela Botez și Argentina Firuță, 1999;

Slama-Cazacu, Tatiana, *Stratageme comunicaționale și manipularea*, Iași, Polirom, 2000;
Sorohan, Elvira, C-tin Pricop, Valeriu Stancu, *Naratori și modelare umană în medievalitatea românească*, Iași, Editura Junimea, 2000;

Thom, Françoise, *Limba de lemn*, traducere de Mona Antohi, București, Editura Humanitas, 1993;

Veyne, Paul, *Cum se scrie istoria*, traducere de Maria Carpov, București, Editura Meridiane, 1999;

Wierzbicki, Piotr, *Structura minciunii*, traducere de Constantin Geambașu, București, Editura Nemira, 1996;

Wright, Georg Henrik, *Explicație și înțelegere*, traducere de Mihai D. Vasile, București, Editura Humanitas, 1995;

c) aspecte mitologizante ale istoriografiei

Barthes, Roland, *Mitologii*, traducere de Maria Carpov, Iași, Institutului European, 1997;

Boia, Lucian, *Istorie și mit în conștiința românească*, București, Editura Humanitas, 1997;

Callois, Roger, *Mitul și omul*, traducere de Lidia Simion, București, Editura Nemira, 2000;

Durand, Gilbert, *Figuri mitice și chipuri ale operei. De la mitocritică și mitanaliză*, traducere de Irina Bădescu, București, Editura Nemira, 1998;

Idem, *Structurile antropologice ale imaginarului*, traducere de Marcel Aderca, București, Univers Enciclopedic, 2000;

Idem, *Aventurile imagini. Imaginația simbolică. Imaginarul*, traducere de Muguraș Constantinescu și Anișoara Bobocea, București, Editura Nemira, 1999;

Girardet, Raoul, *Mituri și mitologii politice*, traducere Daniel Dimitriu, Iași, Institutul European, 1997;

Gusdorf, Georges, *Mit și metafizică*, traducere de Lizuca Popescu-Cioranu, Timișoara, Editura Amacord, 1996;

Goian, Ion; Tănăsescu, Gabriela; Diaconescu, Carmen; Păvălan, Lorena, *Individ, libertate, mituri politice*, București, Editura Institutului de Teorie Socială, 1997;

Hitchins, Keith, *Mit și realitate în istoriografia românească*, traducere de Sorana Georgescu-Gorjan, București, Editura Enciclopedică, 1997;

Segré, Monique, *Mituri, rituri, simboluri în societatea contemporană*, traducere de Beatrice Stanciu, Editura Amacord, Timișoara, 2000;

Veyne, Paul, *Au crezut grecii în miturile lor?*, traducere de Bogdan Ghiu, București, Editura Univers și CEU Press, 1996;

Vultur, Ioan, *Narațiune și imaginar*, București, Editura Minerva, 1987;

Bibliografie seminar:

Burguière, André (ed.), *Dictionnaire des sciences historiques*, Paris, Presses Universitaires de France, 1986

Pomian, Krzysztof, *Sur l'histoire*, Paris, Gallimard, 1999

Bourdé, Hervé Martin, *Les écoles historiques*, Paris, Editions de Seuil, 1983

Certeau, Michel de, *L'écriture de l'histoire*, Paris, Gallimard, 1975

Bourdieu, Pierre, *Ce que parler veut dire, L'économie des échanges linguistiques*, Paris, Fayard, 1982.

Le Goff, Jacques, *Histoire et mémoire*, Paris, Gallimard, 1988.

Bonnell, Victoria E.; Hunt, Lynn(eds.), *Beyond the Cultural Turn. New Directions in the Study of Society and Culture*, University of California Press, 1999.

Deconcini, Barbara, *Narrative Rememberig*, Lanham, New York, London, University Press of America, 1990.

Ross, Bruce M., *Remembering the Personal Past. Descriptions of Autobiographical Memory*, Oxford University Press, 1991.

Iggers, Georg. G., *Historiography in the Twentieth Century*, Wesleyan University Press, 1997.

Burke, Peter(ed.), *New Perspectives on Historical Writing*, The Pennsylvania University Press, 1991.

Rüsen, Jörn, *Studies in Metahistory*, Pretoria, Human Sciences Research Council, 1993.

Jenkins, Keith(ed.), *The Postmodern History Reader*, London and New York, Routledge, 1998.

Bal, Mieke; Crewe, Jonathan ; Spitzer, Leo(eds.), *Acts of Memory. Cultural Recall in the Present*, Hanover and London, University Press of New England, 1999.

Ory, Pascal, *L'histoire culturelle*, Paris, Presses Universitaires de France, 2004.

Poirrier, Philippe, *Les enjeux de l'histoire culturelle*, Paris, Édition du Seuil, 2004.

Rioux, Jean-Pierre ; Sirinelli, Jean-François, *Pour une histoire culturelle*, Paris, Édition du Seuil, 1997.